

Gospodarski rast i dizanje kreditnog rejtinga, uspješna turistička sezona, ali i kriza brodogradilišta i nedostatak radnika, obilježila su gospodarstvo u 2019. godini, u kojoj je s radom počela Fortenova grupa, a Hrvatska je korak bliže uvođenju eura.

Agencija Standard & Poor's povisila je rejting Hrvatske uvrstivši ga nakon više od šest godina u investicijsku kategoriju, vijest je koja je snažno odjeknula u poslovnim i investicijskim krugovima prvih dana proljeća. Mjesec dana kasnije, u travnju, Agencija Moody's potvrdila je špekulativni rejting Hrvatske, ali i poboljšala prognozu iz stabilne u pozitivnu. U lipnju je Fitch podigao rejting Hrvatske za dugoročno zaduživanje u inozemnoj valuti u investicijsku kategoriju, uz pozitivne izgleda.

Dobre vijesti tijekom godine stizale su i o kretanju BDP-a. Početkom veljače objavljena je prva procjena prema kojoj je bruto domaći proizvod u posljednjem kvartalu 2018. porastao 2,3 posto u odnosu na isto razdoblje godinu dana prije, a u cijeloj 2018. godini hrvatsko gospodarstvo poraslo je 2,6 posto u odnosu na prethodnu godinu.

Prva procjena BDP-a za prvi ovogodišnji kvartal objavljena u svibnju pokazala je da je BDP porastao 3,9 posto na godišnjoj razini. Taj rast bio je najveći još od četvrtog tromjesečja 2016. godine, kada je BDP porastao po stopi od 4 posto.

U drugom tromjesečju hrvatsko gospodarstvo poraslo je za 2,4 posto u odnosu na isto lanjsko razdoblje, pokazala je prva procjena DZS-a objavljena krajem kolovoza. U trećem kvartalu BDP-je na godišnjoj razini porastao za 2,9 posto.

Poboljšanje kreditnog rejtinga i povoljno stanje na međunarodnim tržištima pozitivno su utjecali na cijenu zaduživanja države. Tako je u kolovozu Ministarstvo financija prodalo 81 milijun kuna i 32 milijuna eura vrijedne trezorske zapise, pri čemu je eursko izdanje po prvi put plasiralo uz negativnu kamatnu stopu.

U studenom je izdana obveznica u iznosu od 11 milijardi kuna, a to zaduženje ostvareno je po najpovoljnijim uvjetima u povijesti.

Dobre Vladine makroekonomske performanse prepoznala je Svjetska banka u izvješću Doing Business 2020., koje je pokazalo da je Hrvatska napredovala na listi za sedam mjesta. Ove godine Hrvatska je zauzela 51. mjesto među 190 zemalja na ljestvici lakoće poslovanja, dok je prošle godine bila 58.

Vlada i Hrvatska narodna banka su tijekom 2019. poduzele i nekoliko koraka u procesu uvođenja eura. Krajem svibnja Hrvatska je uputila Europskoj središnjoj banci (ECB) zahtjev za uspostavljanje tzv. bliske suradnje između ECB-a i HNB-a u obavljanju poslova supervizije kreditnih institucija u okviru Jedinostvenoga nadzornog mehanizma, što je sastavni dio procedure za ulazak u Europski tečajni mehanizam (ERMII), a potom i europodručje.

U srpnju je članicama europodručja, Danskoj i institucijama Europske unije poslano pismo namjere o ulasku u Europski tečajni mehanizam (ERM II), čime je učinjen prvi formalni korak prema sudjelovanju u ERM II, koji prethodi uvođenju eura kao službene valute. Uz pismo namjere, članicama i institucijama EU dostavljen je i Akcijski plan u kojemu su detaljno opisane

reforme koje će Republika Hrvatska provesti prije ulaska u ERM II.

Vlada je donijela i Nacionalni program reformi, s projiciranim gospodarskim rastom u 2019. od 2,5 posto. Utvrđena su tri glavna cilja: jačanje konkurentnosti gospodarstva, povezivanje obrazovanja s tržištem rada i održivost javnih financija.

S prvim danom godine na snagu je stupilo devet zakona iz trećeg kruga porezne reforme, koji su uz ostalo donijeli nižu stopu PDV-a na meso, voće i povrće, jaja i pelene, proširenje porezne osnovice za oporezivanje dohotka stopom od 24 posto, ukidanje doprinosa na plaću za zapošljavanje i zaštitu na radu, ali i povećanje doprinosa za zdravstveno osiguranje, itd. Pored ostalog, sniženom stopom od 13 posto oporezuju se svježije ili rashlađeno meso, riba, voće i povrće, jaja te dječje pelene.

Uslijedio je četvrti krug porezne reforme, unutar kojeg uz ostalo opća stopa PDV-a ostaje na 25 posto, dok će se snižena stopa od 13 posto od početka 2020. primjenjivati za jela i slastice u i izvan ugostiteljskih objekata, a osnovni osobni odbitak povećati na 4.000 kuna. Četvrti krug porezne reforme za mandata aktualne vlade trebao bi donijeti porezno rasterećenje od 2,4 milijarde kuna.

Kriza brodogradilišta

Usporedo s rastom BDP-a i rejtinga te poreznim novostima, tijekom 2019. godine buknuła je kriza u brodogradilištima Uljaniku i 3. maju.

Počelo je tako što je Tgovački sud u Rijeci donio rješenje o pokretanju prethodnog postupka radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka nad Brodogradilištem 3. maj.

Pulski Uljanik je, pak nakon što je raskinuo partnerstvo s Kermes grupom, otvorio postupak odabira novoga strateškog partnera. Ponudu je dostavio Brodosplit, u partnerstvu s talijanskom grupacijom Fincantieri.

Brodosplit je poslije izabran za strateškog partnera Uljanika, a nedugo potom ministar gospodarstva Darko Horvat izjavio je kako Europska komisija nema ništa protiv da država i strateški partner u omjeru pola-pola sudjeluju u međufinanciranju Uljanika do izrade programa restrukturiranja.

U međuvremenu, prethodni postupak radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka otvoren je i nad Uljanikom d.d.

Krajem ožujka Vlada je objavila da ne može podržati predloženo restrukturiranje Uljanik grupe jer bi ono značilo veliku financijsku izloženost države, ali i da ostaje otvorena za traženje dodatnih rješenja za brodogradilišta u Puli i Rijeci.

Nakon neuspjeha s Brodosplitom, pojavila se mogućnost da Uljanik i 3. maj preuzme kineski koncern China Shipbuilding Industry Corporation, no i taj je pokušaj propao.

Uslijedio je niz sudskih ročišta uoči kojih su radnici strepili za budućnost škverova, da bi u

svibnju sud otvorio stečaj nad Uljanik Brodogradilištem.

Početkom rujna na izvještajnom ročištu Uljanika d.d., država je, umjesto odluke o izradi stečajnog plana ili likvidaciji tvrtke, kao većinski vjerovnik s gotovo tri milijarde kuna odnosno 70 posto ukupnih potraživanja, zatražila imenovanje nove stečajne upraviteljice, Marije Ružić. Taj je prijedlog prihvaćen na glasovanju vjerovnika.

U Uljaniku je nova stečajna upraviteljica predložila očuvanje brodogradnje u Puli, i to putem tvrtke kćeri Uljanik Brodogradnja 1856 na koju bi se prenijela koncesija i gradnja brodova. Skupština vjerovnika na kojoj su se oni trebali o tome očitovati odgođena je za 22. siječnja iduće godine.

U 3. maju je, pak, 25. rujna sud obustavio postupak radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnog postupka, jer je račun deblokiran. Prethodno je Vlada odobrila državno jamstvo za kredit od 26 milijuna eura za dovršetak jednog broda, a potom i HBOR-ov kredit od 150 milijuna za pokretanje proizvodnje u 3. maju. Nakon toga isplaćene su zaostale radničke plaće, te dio potraživanja vjerovnika, dobavljača i kooperanata, s kojima je postignut sporazum o isplati 85 posto potraživanja s odgodom od dvije godine.

Fortenova naslijedila Agrokor

U veljači je stigla vijest da će provedba nagodbe vjerovnika u Agrokoru početi 1. travnja, kada će biti obavljen i prijenos gospodarske cjeline pod izvanrednom upravom Agrokor na Fortenova grupu, čime će nova kompanija započeti s radom. To se i dogodilo te je s radom počela Fortenova, kompanija nasljednica Agrokor. Njezino posloводство najavilo je fokus na Konzum, Mercator i Tisak.

U srpnju je najavljeno da će Fortenova refinancirati ključni, roll-up kredit iz lipnja 2017. izdanjem četverogodišnje obveznice u iznosu do 1,2 milijarde eura, uz kamatu od 7,3 posto plus EURIBOR uz donju granicu od 1 posto, te da refinanciranje predvodi američki investicijski fond HPS Investment Partners uz sudjelovanje VTB banke. Privremeno vjerovničko vijeće Agrokor taj je aranžman izglasalo u rujnu, a uslijedilo je izdavanje obveznice u iznosu od 1,157 milijarde eura, čime je zaključen proces refinanciranja.

Osim vijesti o odlasku Irene Weber s mjesta izvršne direktorice, iz Fortenove neko vrijeme nije bilo važnijih novosti. No, početkom prosinca je zbog miješanja u proces prijenosa Mercatora sa "starog" Agrokor na Fortenova grupu Europskoj komisiji prijavljen slovenski ministar za gospodarstvo Zdravko Počivalšek.

Fortenova i Agrokor obratili su se Europskoj komisiji, žaleći se na izjave slovenskog ministra, koji je u više izjava uvjetovao prijenos Mercatora na Fortenova grupu, ocijenivši u prijavi da se njima slovenska vlada preko svog ministra nedopušteno miješa u proces prijenosa. Počivalšek je kazao da on i slovenska vlada imaju pravo zaštititi interese slovenskih dobavljača Mercatora.

U prosincu je slovenska regulatorna agencija AVK Agrokoru privremeno oduzela dionice Mercatora. Naime, zbog neprijavljivanja koncentracije kompanija Agrokor AG i Ardeya Global Ltd., AVK je u rujnu ove godine kaznio Agrokor s 53,9 milijuna eura. Na tu kaznu Agrokor se

žalio. Dionice su oduzete kao sredstvo osiguranja za plaćanje kazne.

Turizam – rekordi, ali i nedostatak radnika

Hrvatski gospodarski „forte” i ove je godine bio turizam. Tijekom turističke godine ostvareno je više od 20,5 milijuna turističkih dolazaka i 108 milijuna noćenja, a prihodi su veći za osam posto u odnosu na 2018. godinu. To su najbolji rezultati hrvatskog turizma dosad.

Turističku godinu obilježilo je i donošenje triju turističkih zakona, ali i nedostatak radnika. Sredinom lipnja Hrvatska udruga poslodavaca i Hrvatska udruga turizma su zatražile hitno povećanje kvota stranih radnika, tvrdeći da je zbog nedostatka radnika ugrožena turistička sezona. Vlada je odgovorila da je spremna razmotriti povećanje kvota, ali tek kada se iscrpe mogućnosti zapošljavanja domaćih radnika.

Nedostatak radnika osjetile su i druge gospodarske grane, posebno građevinarstvo te je Vlada u lipnju povećala kvotu dozvola za zapošljavanje stranaca za kalendarsku 2019. godinu, povećavši za dvije tisuće radnika kvotu za turizam i ugostiteljstvo te za tisuću radnika za građevinarstvo.

Za 2020. godinu Vlada je odredila godišnju kvotu za zapošljavanje stranaca od 78.470 radnika.

Kraj turističke godine obilježila je odluka o uvođenju "Cro kartice", kojom će poslodavci radnicima moći uplatiti maksimalno 2500 kuna namijenjenih za potrošnju u ugostiteljstvu i turizmu. Cro kartica će se moći koristiti u turističkim i ugostiteljskim objektima koji će biti uključeni u program.

Preuzimanje Kraša

Najvažniji događaj na domaćem tržištu kapitala u 2019. godini je preuzimanje Kraša koji je dobio novog vlasnika – Mesnu industriju Braća Pivac, koja se nadmetala s tvrtkom Kappa Star u vlasništvu srbijanskog poduzetnika Nebojše Šaranovića.

Pivac je u rujnu iskazao namjeru objave ponude za preuzimanje dionica Kraša i izvijestio da pregovara o zajedničkom djelovanju s tvrtkom Kraš ESOP. No, Kappa Star je počeo kupovati dionice i povećavati svoj udjel u Krašu. Pivac je pak objavio ponudu za preuzimanje dionica Kraša po cijeni od 430 kuna za dionicu, ali nju je Uprava Kraša ocijenila niskom.

Nakon toga su Mesna industrija Braća Pivac i Kraš-ESOP sklopili ugovor o kupoprodaji i prijenosu dionica, čime je MI Braća Pivac stekla kontrolni dionički paket u Krašu. MI Braća Pivac kupila je od Kraš-ESOP-a, odnosno od malih dioničara-Kraševih radnika, 276.441 redovnu dionicu, koje predstavljaju 18,44 posto temeljnog kapitala Kraša. Kraš-ESOP dionice je prodao po cijeni od 861,20 kuna po dionici, odnosno po ukupnoj cijeni od 238,1 milijuna kuna za sve dionice.

Počela gradnja Pelješkog mosta

Krajem srpnja službeno su počeli radovi na Pelješkom mostu, a u posao je uvedena tvrtka

izvođač - China Road and Bridge Corporation. Nakon kompliciranog postupka i niza žalbi, u posao su uvedeni i graditelji pristupnih cesta - Austrijski Strabag i grčki J&P Avax.

Važna vijest s početka godine je i Vladina odluka o financiranju prve faze projekta plutajućeg terminala za ukapljeni prirodni plin na Krku, čija se vrijednost procjenjuje na 234 milijuna eura. Ponudu za kupnju 25 posto udjela u LNG terminalu u travnju je dala mađarska vlada.

Godina na izmaku važna je i za budućnost Croatia Airlinesa. Naime, u sklopu prethodne faze ispitivanja postojanja interesa potencijalnih investitora za sudjelovanjem u povećanju kapitala Croatia Airlinesa, pristigle su dvije neobvezujuće ponude. Model dokapitalizacije trebao bi biti poznat do kraja godine.

Hrvatska elektroprivreda predstavila je veliki ciklus ulaganja u sunčane elektrane vrijedan 750 milijuna kuna, a kompanija FACC AG iz područja zrakoplovne industrije najavila je ulaganje u tvornicu za proizvodnju dijelova za avione u okolici Zagreba. U Hrvatskoj bi se trebali proizvoditi dijelovi koji će se ugrađivati u najpoznatije svjetske zrakoplove i avionske motore: Airbus, Boeing, Bombardier, Rolls-Royce. Tvornica bi trebala nići u poduzetničkoj zoni Jakovlje.

Kraj godine obilježila je i kriza u Đuro Đaković grupi u kojoj su radnici štrajkali zbog neisplate plaća.

Važna vijest stigla je iz Ine, koja je objavila da je donesena konačna investicijska odluka o projektu obrade teških ostataka u Rafineriji nafte Rijeka, ukupan iznos te investicije u modernizaciju riječke rafinerije je oko četiri milijarde kuna, a početak rada postrojenja očekuje se u 2023. godini.

(Hina)

Gospodarska 2019. - rast rejtinga i BDP-a, kriza brodogradilišta

Kategorija: GOSPODARSTVOAžurirano: Četvrtak, 26 Prosinac 2019 10:04
Objavljeno: Četvrtak, 26 Prosinac 2019 10:04

